

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermanni Conringii De Antiquitatibus Academicis Dissertationes

Conring, Hermann

Helmeftadii, 1674

Dissertatio Secvnda. Recitata XXIV. Octobr. CID ID C XXXVII. quum
Procancellarii Academici munere fungerer.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12929

tui nominis gloriam, reipublicæque emolumentum omne suum studium, omnem sumptum, omnes deniq; conatus unice dirigant. Hoc te quaeso, Pater, obsecroq;.

DISSERTATIO SECVNDA

RECITATA XXIV. OCTOBR. CIO IO C XXXVII.

quum Procancellarii Academici munere fungerer.

Non possum non laudare consilium Medicæ laureæ Candidatorum quos mihi hic listis, *Spectabilis D. Decane*, quod etsi jamdudum notissima omnibus sit illorum in nostra arte peritia, tamen non quorundam sciolorum aut potius tenebriorum more, sua privata sed publicâ Academiæ auctoritate artem malint facere. Enimvero cum multa alia sunt hinc proximis aliquot seculis in commune reipubl. commodum concessa scholis illis, Regiis, quas Academiæ aut Vniuersitates usurpare consuetudo est: tum illud profecto longe & utilissime & præclarissime est constitutum, ut nemini liceat vel docere quidquam vel facere quod majorem sapientiam requirit, quin de illius eruditione in scholis ab hominibus doctissimis publice latum sit testimonium. Neque enim forte quidquam est cujus observatio æque beare reipubl. possit: aut quo neglecto æque salus publica periclitetur. Etenim illam demum beatam esse civitatem nemo est qui ignoret, cujus clavum moderantur soli sapientes, nec attingere datur rerum imperitis. Hos vero quis dignoscatur, quis à vulgo separet rectius quam illi qui in sapientiæ ac doctrinæ professione

fectione reliquis antecellunt, oꝛ nemq; operam ac ætatem suam huic ipsi negotio impendunt? Sunt autem prorsus ejus ordinis Professores Academici. Quæ autem ratio scientiarum est omnium, eadem seorsim, & quidem jure meritissimo, artis est medicæ. Quanto enim nobilius est objectum illud circa quod ipsa versatur, quantoque errores ejus sunt faciliores pariter ac cum majori periculo conjuncti, tanto magis opus est uti caveatur ne ad artem faciendam admittantur, nisi qui id quod artis est præstare norunt. Agitat scilicet vitam ipsam humanam medicus: conservans illam si sapit ac bonus est, tollens si fuerit imperitus. Quo scelere vix aliud gravius est.

Tantum vero cum inter sit humani generis solos artis peritos artem facere, meritò sane quis miretur, quæ pauca adeo respublicæ, in tam multis toto passim terrarum orbe, seriam atque eam quam oportet adhibere, ejus rei curam habuerint. Enimvero apud Ægyptios constat artem medicam inter sacras disciplinas habitam, adeoque non nisi selectis ingeniis concreditam esse. Tradit etiam Aristoteles, & repetit post illum Diodorus Siculus, in Ægypto usque adeo legibus astrictam fuisse medendi artem, uti ante quartum diem exhibitio pharmaco purgare ægrotum non liceret medico, nisi capitis periculo. Contra tamen planè apud Græcos obtinuit. Conqueritur de ætate sua princeps artis nostræ Hippocrates, *ὅτι ἰνὲ γῆν Φύμη μὲν πολλοὶ ἔργω δὲ πύγχνυ βασιῖς*, nomine multos esse medicos re ipsa perpaucos: itaque artem medicam, cum sit longe nobilissima, tamen propter eorum qui eam exercent ignorantiam, omnibus artibus multò inferiorem haberi. Hujus autem rei ille causam non aliam conjecit esse, quam eam quod soli arti medicæ nulla in urbibus

Vide notata l. de Hermet. med. cap. 9. Aristotel. l. 3. Polit. cap. 11. Diod. l. 3. cap. 28. Hippoc. in νόμω.

Hippocr.
ἱπποκρ.

Plin. l. 29.
s. l.

Hipp. in
νόμος.

præterquam *αἰδοξίας* (quod infamiam nonnulli vertunt Latine, quum fortassis nihil hic significet quam aliquam existimationis jacturam) pœna posita sit: quæ videlicet minime tangat homines frontis jam tum perfrictæ. Ipsemet tamen Hippocrates quo huic incommodo mederetur, quemadmodum non minus optimus artis doctor fuit, quam optimus factor, neminem ad discendam artem admisit nisi juramento astrictum. Exstat hodieque illud insigne verustatis monumentum, quo dubites sanctius ne quid aut doctius aut prudentius excogitari possit. Videbat sc. vir summus, ita fere ubivis comparatum esse, quod Plinius ait, *ut in hac arte sola eveniat, ut cuicumque medicum se professo statim credatur, cum sit periculum in nullo mendacio majus*: itaque id maximè accurandum prudentissime duxit, uti malis omnibus atq; ineptis occasio præripiatur in medicum nomen involandi, & quæstum ex mortibus hominum faciendi. Id vero rectius fieri nequit, quam si paucissimi, & illi quidem boni atq; *εὐφρεῖς*, seu ab ingenio instructi, ad artis auditiones admittantur. Prorsus sc. ut in sacris fieri amat, quæ non patent nisi jam initiatis. Nempe (ut verbis utar ipsius Hippocratis) *τὰ ἱερὰ εἶντα κρήματα ἱερεῖσιν ἀνθρώποισι δέκνεται, βεβήλοισι δ' ἔθελμις πρὶν ἢ τελεθῶσιν ὀργίοισιν τῆς ὀπισήμης.*

Verum hæc laus privatim Hippocratis est, aut si quis alius Hippocratem in illo negotio prudenter est æmulatus: ipsæ vero Græcorum respublicæ nequaquam sibi hac parte caverunt. Græci mores autem Romanum etiam populum afflaverunt. Etsi enim ille primis sexcentis annis caruerit medendi arte, simulac tamen illam à Græcis accepit, etiam vitia quoque Græcarum rerum cum invaserunt. Tragice isthac de re conqueritur pas-
sima

sim C. Plinius, ut propemodum ipfimet arti convitium Plin. l. 576
cap. 1. dixisse queat videri. *Nulla (ait ille) lex est quæ punit inſciam capitalem, nullum exemplum vindictæ. Discunt periculis noſtris, & experimenta per mortes agunt: medicoque tantum hominem occidiſſe impunitas ſumma eſt. Quinimo tranſit convitium, & intemperantia culpatur, ultroq; qui periere arguuntur. Sed decuria pro more cenſuris Principum examinantur: inquiſitio per parietes agitur, & qui de nummo iudicat à Gadibus columnisq; Herculis accerſitur: de exilio vero, nonniſi die quadrageſimo quinq; electis viris datur tabula. At de iudice ipſo quales in conſilium eunt? ſtatim occiſuri.* Ex quibus videre eſt, peſſimè tum quidem apud Romanos rem fuiſſe medicam conſtitutam; ut quam ſine discrimine cuiſvis medicum ſe profeſſo, ſine ulla prævia cenſura, ſine ullo etiam examine operum artis ſubſequenti, exercere licuerit.

Neque vero illud vel ſequentibus temporibus videtur emendatum legibus fuiſſe. Sane conſtat, Archiatrorum, h. eſt eorum, qui valetudinem Cæſarum curabant, (quorum aliqui reapse id præſtabant, aliis titulus hic pro dignitate erat;) collegio inquam illi fuiſſe ſua examina eorum qui erant cooptandi, præterea ſummum præfectum (ipſi Comitem nominabant) fuiſſe datum, atq; adeo quaſi iudicem aliquem ſummum. At apud alios medicos idem obtinuiſſe non reperiō. Ut in collegium illud illuſtre Archiatrorum nonniſi factō per archiatros examine nemo admitteretur, ante ſæculi quarti poſtremos annos vix cœpit, ex Valentiniani ſcilicet & Valentis Imperatorum inſtituto: quod alias latius probabitur. Itaque illo quidem ævo Vide Diſſertat. 4. obſervare eſt, ampliffimas quidem dignitates medicis conſeſſas: legem quæ bonos à malis diſtingueret, aut quæ puniret inſciam capitalem, non temere eſt reperiire.

Similiter Romano Imperio collapſo primi quidē Ara-

bes artem hanc excoluerunt: caterùm ipsine rectius sibi caverint quàm Græci ac post Romani, non habeo dicere. Certe hodie per Asiam omnem & Africam, imo ubicunque Arabum sacra in pretio sunt, longe infrà Christiani orbis nostri conditionem ars isthæc depressa est.

Wid. Con-
stitution.
Sicular.
Frider. II.
lib. 3. tit.
34.

Leg. Sic.
I. cit.

Seculo undecimo in Occidentali quoque hoc orbe cœpit ars medica, Salerni cum primis, reflorescere, Constantino potissimum Africano auctore, certè adjutore. Eam tempestatem subsequutus statim Rogerius primus Siciliae utriusque (vt loquuntur) Rex & Salerni Princeps, cum multas leges sanxisset, octavam decimam tulit *de probabili experientia medicorum*, quâ cavetur ne quis medicinam exerceat nisi prius à magistratibus & iudicibus probatus; utque secus faciens bonis omnibus spoliatus in carcerem compingatur. *Hoc enim prospectum est*, ait Rex, *ne in Regno nostro subjecti periclitentur ex imperitia medicorum*. Cæterum hæc lex affinior est constitutioni Cæsarum antiquorum de Archiatriis. Non multò post, ut quidam opinantur, Fridericus I Ahenobarbus Imperator noster, occupato regno Neapolitano eandem legem ibi non confirmavit tantùm sed & ampliavit. Ne quid tamen dissimulem, videtur hoc non ab illo Friderico sed demum ab hujus nepote Friderico II profectum esse. Superat in Legibus Neapolitanis antiquis, quas post alios edidit Fridericus Lindenbrogius vir doctissimus, constitutio illius prudentissimi pariter ac fortissimi Germanicorum Cæsarum, quæ sit hujus argumenti non una; interque eas una quâ prohibetur, ne quis ad faciendam medicinam admittatur, nisi à medicis collegii Salernitani aut Neapolitani probatus & potestatem medendi sit consequutus, quam licentiam vocant, sub pœna annui carceris & omnium bonorum

bonorum confiscationis. Fortassis licebit ipsiusmet Cæsaris verba quædam ex legibus illis adducere in medium. *Attendentes, inquit, grave dispendium & irrecuperabile damnum, quod posset contingere ex imperitia medicorum, jubemus, in posterum nullum medici titulum præcedentem audere præticare aliter vel mederi, nisi Salerni primitus & in conventu publico magistrorum judicio comprobatus, cum testimonialibus literis de fide & sufficienti scientia tam magistrorum quam ordinatorum nostrorum, ad præsentiam nostram, vel nobis à regno absentibus, ad illius præsentiam, qui vice nostrâ in regno remanserit, ordinatus accedat, & à nobis vel ab eo medendi licentiam consequatur; pœna publicationis bonorum & annalis carceris imminente his qui contra hujusmodi serenitatis edictum in posterum ausi fuerint præticare.* Ejusdem verba sunt: *Præsentem etiam lege statuimus, ut nullus in medicina & chirurgia nisi apud Salernum legat in Regno, nec Magistri nomen assumat nisi diligenter examinatus in præsentia nostrorum officialium & magistrorum artis ejusdem. Ordinati verò (illi erant bini sacramento astricti) quorum fidei prædicta sunt commissæ, si fraudem in credito ipsis officio commississe probetur, ultimo supplicio feriendos esse censemus.* Non possum quoque non recitare ejusdem Cæsaris legem de studiis ipsius artis nostræ: *Quia numquam sciri potest scientia medicina, nisi de scientia Logicali præscribatur, statuimus, quod nullus studeat in medicinali scientia, nisi prius studeat ad minus triennio in scientia Logicali, post triennium si voluerit ad studium medicinae procedat, (videtur addendum, per quinquennium) ita quod chirurgiam quæ est pars medicinae intra prædictum tempus addiscat. Post quod, & non ante, concedatur sibi licentia præticandi, examinatione juxta curiæ formam præhabita, & nihilominus recepto pro eo, de prædicto tempore studii, testimonio magistrali.* Item in eadem

dem

dem lege infra: *Nec tamen posse completum quinquennium practicabis, nisi per annum integrum cum consilio experti medici practicaverit. Magistri vero intra istud quinquennium libros authenticos tam Hippocratis quam Galeni in scholis doceant tam in theorica quam in practica medicina. Salubri etiam constitutione sancimus, ut nullus chirurgicus ad practicam admittatur, nisi testimoniales literas offerat magistrorum in medicinali facultate legentium, quod per annum saltem in ea medicina parte studuerit, qua chirurgia instruit facultatem, & praesertim anatomiam humanorum corporum in scholis didicerit, & sit in ea parte medicina perfectus, sine qua nec incisiones salubriter fieri poterunt, nec fractura curari.* Haecenus ille Cæsarum Germanicorum eruditissimus.

Subsequentæ autem statim sunt passim alibi scholæ regiae: atque procul dubio hoc initio nata optima illa lex Academica, cujus initio meminimus. Quo paret profecto, nos heic sane jure gloriari posse præ Græcis ac Romanis: ut ut illi leges suas jactent, multisque hodie etiam sit persuasum, illorum institutis nihil prudentius fingi posse aut exquisitius.

Vtinam verò tam recte observaretur lex illa, quam illa recte constituta est! Nunc eorum, quorum auctoritate leges unice consistunt, vitio ita ferè comparatum est, ut parum absit quin Plinii querelæ in nostrum quoque ævum congruant. Passim enim nullo doctore exculti, illotis ut sic dicam manibus, illotis pedibus, medicorum professione se induunt, carnificinam ampla mercede exercituri. Etiam audent hi male feriatu Academicis institutis maledicere: quorum nempe sanctitate ipsi ab arte facienda procul arcentur: ostentantes interim sese arcanorum remediorum possessione, in crassissima faciendæ

endæ artis imperitia. Et tamen huic hominum generi passim creditur: quum contrà in quavis meliusculè constituta civitate nemini ephippiario, non cerdoni, non vilissimo cuique ministro atque artifice sordidissimo artem suam liceat exercere, cujus ille specimen aliquod non ediderit primoribus in arte viris comprobatum. In Montepessulano, antiquissimo & celeberrimo Artis nostræ emporio, si quis medicum se mentiatur (verba recito Joannis Libautii medici Parisiensis clarissimi) mox rapitur in asinum strigosum, & si invenitur scabidum, tollitur sublimis, aversus tota urbe circumducitur, ludibrio omnibus est, conspuitur, vapulat, laceratur, sordibus omnis generis conspurcatur, ceu olim sacra illa Massiliensium victima, postremo expiata urbe ejicitur, illuc nunquam rediturus nisi maximo suo malo. Utinam vero & alibi passim idem fieret! Certè plures hodie viverent, & impostorum pauciores morerentur.

Libautii
præfat. in
Hollerii
commentat
in Aphor.

Sed quo pro labor? Id volebam. Quum reipublicæ tam sit utile institutum illud Academicum, neminem ad artem faciendam temere admittendi nisi probatum à magistris & quasi architectis nostræ artis, non posse me non laudare hos quos mihi sistis, Spectabilis D. Decane, candidatos, viros doctissimos: quippe qui, non quorundam more, nullo factò examine nulloque specimine in publicum edito ad artis opera voluerint accedere, sed sanctissimè scholarum instituta observaverint. Est autem illud jamdudum ab iis factum, magno omnium applausu. Quæ enim exiguntur ab omnibus artem facturis, illa constat ita eos esse persequutos, ut nullius non publicam laudem impetraverint. Accessit post & usus artis insignis, nec minore cum laude jam aliquot per annos: quo sese

H

Prius

Hippocr. in
νόμω.

Principibus ac civitatibus multis probaverunt. Eapropter non est etiam, quur me, Spectabilis D. Decane, multis roges, uti facultatem tibi concedam commertis dudum honoribus hosce viros affiendi, iis inquam quos solent Scholæ nostræ exhibere omnibus, qui suam in arte nostra peritiam satis probaverunt. Quæ enim omnia Hippocrates noster requisivit in eo ἴσως (ut ipse loquitur) μέλλει ἰητρικῆς εὐνοῖαν ἀρετῆως ἀμύξου, illa omnia abunde his viris esse, dudum perspectum habui. Neque enim aliqua illis dos ingenii deest: doctorum etiam optimorum præceptis, ceu optimo semine, illum ingenii agrum conseruerunt. Vixerunt præterea non uno loco studiis medicis dicato, in clarissimis nimirum Germaniæ Academiis. Nec minus accurate à pueris usque instituti sunt. Sicut nec φιλοπονίην quis unquam in iis potuit desiderare. Omnia sanè tempus haud parvum ad maturitatem perduxit. Tales vero quum jam dudum sese probaverint, ostenderintque jam tum sese medicos μὴ λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔργῳ (liceat mihi verbis Hippocraticis uti) quis nolit illos honores atque illud nomen publica auctoritate iis deferre, quos jamdudum publico omnium consensu commeruerunt? Ego sane tantum absum, ut iis petentibus quidquam censeam denegandum, ut & ultrò ipsis nec petentibus & hoc & longe plura offerri debere arbitrer.

Quando igitur Serenissimus & Reverendissimus Princeps ac Dominus, Dominus Fridericus Dei Gratia Dux Brunsvicensis & Lyneburgensis, Postulatus Coadjutor Episcopatus Ratzeburgensis, Electus Præpositus Archiepiscopatus Bremensis, hujusque Academiæ Juliæ pro tempore Rector ac Cancellarius magnificentissimus, Dominus noster clar. entissimus, Procancellarius n. unus

me

me hodie voluit administrare, non morabor ego neque
 Tuum, Spectabilis D. Decane, neque quos stitisti Can-
 didatorum, virorum sane doctissimorum, desiderium.
 Pro munere itaque mei, quo hodie fungor, auctoritate,
 concedo tibi hosce viros, D. N. N. N. ubi se solenni
 Facultatis Medicæ juramento obstrinxerint, Doctores
 Artis medicæ creandi, creatos renunciandi, & omnibus
 privilegiis, immunitatibus, indultis, beneficiis ac juribus
 donandi, quibus ille ordo à summis Pontificibus, Impe-
 ratoribus, Regibus, ac Principibus unquam condecora-
 tus fuit, aut quibus aliàs gaudere uti frui potest ac debet,
 sive de jure sive de consuetudine. Deum Opt. Max. oro
 obsecroque, ut isthuc ipsum in nominis divini gloriam,
 publicæ rei emolumentum, simul etiam in Candidatorum
 vergat in signe commodum.

DISSERTATIO TERTIA

HABITA XVI. OCTOBR. ANNO MDCCXXXIIX.

*Quum Decanus collegij medici uni Candidato
 titulum Doctoris concederem.*

Vujus rei gratia huc potissimum accesserimus,
 neminem sane latet. Mihi vero etiam scio,
 præter illud potissimum munus, incumbere
 ex consuetudine Academiae hujus & alterum,
 minoris quidem momenti & quasi secundarium, æquè
 gravis tamen operæ nec minori diligentia peragendum.
 Scilicet, antea quam hunc Candidatum nostrum publi-
 cis honoribus inaugurem, sermo aliquis mihi ex more
 habendus est quasi in antecessum. Vtrumq; agam: & brevi-